

ЕРИК ФРАНК РЪСЕЛ
3
ЩАСТЛИВО ЧИСЛО

Превод от английски: Цвета Пеева, 1974

chitanka.info

Всичко в кораба бучеше, виеше, дрънчеше. Нотата бе ниска, напомняше звука на голямата тръба на орган. Стенеше в обшивката на кораба, ридаеше в шпанхоутите, опъвашенервите, биеше в уморените уши и невъзможно беше да не я чуеш. Във всеки случай след седмица, месец или година. А още повече след почти четири години.

Нямаше начин да се избавят от шума. В първия кораб скърцането бе със сто херца по-силно, всяка минута, всеки час — корабът така и не се върна. Навярно и сега след тридесет години все още виеше, нечуван вече от никого, в безкрайните пустини на Космоса.

Във втория кораб двигателният сектор беше обвит с дебел пласт кече, а дюзите бяха покрити със силициев слой. Нисък звук. Бръмчене на пчели, усилено двадесет хиляди пъти. Пчелата не се върна в кошера си; преди осемнадесет години излетя в звездното небе и сега слепешката щеше да лети към нов кошер десет хиляди години.

А третият кораб, тресейки се от грохота, се връщаше в къщи. Налучкваше пътя към още невидимата червеникава точка, зареяна сред звездния рой, също като заблудена душа, търсеца спасение и изпълнена с решителност да не загине. Третият по ред — това все пак трябваше да означава нещо.

Моряците си имат свои морски суеверия. Космонавтите — свои, космически. В капитанската кабина, където Кинрад седеше наведен над бордовия дневник, суеверието се бе въплътило в плакатче:

„ТРИ Е ЩАСТЛИВО ЧИСЛО“

Те вярваха в това при старта, когато бяха деветима. Готови бяха да вярват в това и на финаша, макар че бяха останали само шестима. Но в промеждутъка имаше мигове — и те можеха пак да се повторят — мигове на горчива невяра, когато на хората им се искаше да се измъкнат от кораба на всяка цена, ако е нужно дори с цената на живота им — и да върви по дяволите целият този полет! Жестоки мигове, в които хората се опитваха да се избавят от измъчващите ги аудио-, клаустро- и половин дузина още други фобии^[1].

Кинрад пишеше, а до лявата му ръка проблясваше лъскавочерната стомана на пистолет. Очите му бяха вперени в бордовия дневник, ушите наострени за грохота. Шумът можеше да отслабне, да зазвучи на пресекулки, съвсем да секне — и благословената тишина щеше да бъде едновременно и проклятие. В настъпилото безмълвие щяха да се чуят съвсем други звукове — ругатни, изстрели, викове. Такова нещо вече се бе случило, когато полудя Вейгарт. Можеше пак да се случи.

А на самия Кинрад нервите бяха доста опънати: когато неочаквано влезе Бертели, капитанът трепна, а лявата му ръка инстинктивно посегна към пистолета. Но моментално се овладя, обърна се на въртящото се столче към влезлия и го погледна в печалните сиви очи:

— Е, какво, появи ли се?

Въпросът предизвика недоумение у Бертели. Удълженото му тъжно лице още повече се удължи. Ъглите на голямата му уста се отпуснаха надолу. Печалните очи се облециха тревожно. Беше учуден и объркан.

Кинрад уточни:

— Слънцето. Вижда ли се на екрана?

— Слънцето?

Бертели трескаво сплете дебелиите си като моркови пръсти.

— Нашето Слънце, идиот!

— А, Слънцето! — най-сетне разбра Бертели и очите му се разшириха от възторг. — Не съм питал другите.

— А пък аз мислех: идвате да ми кажете, че са го видели.

— Не, капитане, просто ми мина през ума: не мога ли с нещо да ви помогна!

Обичайното униние на лицето му се смени с усмивка на простак, обзет от желание да обслужи на всяка цена. Ъглите на устата му се вдигнаха нагоре и се изместиха встрани толкова далеч, че ушите му още повече щръкнаха, а лицето му заприлича на разрязан пъпеш.

— Благодаря — каза по-меко Кинрад. — За сега няма нужда.

Мъчително смущение отново обзе Бертели. Лицето му молеше за милосърдие и прошка. Пристъпвайки с огромните си тромави крака, той излезе, подхлъзна се на стоманения под в тесния коридор и в последния момент, трополейки с тежките обувки, успя да запази

равновесие по някакво чудо. Никой още не се бе подхлъзвал на това място, но с Бертели винаги се случваше.

Изведнъж Кинрад осъзна, че се усмихва и побърза да смени израза на лицето си отново със загрижено-мрачен. За стотен път препрочете списъка на членовете на екипажа, но нищо ново не узна от малката колонка, в която бяха зачеркнати три имена от всичките девет. И пак се спря на същия ред в средата на списъка: Енрико Бертели, тридесет и две годишен, психолог.

Последното никак не се връзваше с човека. Ако Бертели е психолог или изобщо има някакво отношение към науката, тогава той, Робърт Кинрад е син жираф. Почти четири години прекараха заедно в този стенещ цилиндър — шестима души, избрани от цялото човечество, шестима, които минаваха за солта на Земята, за каймака на човешкия род. Но тези шестима бяха петима плюс един глупак.

В това се криеше някаква загадка. Кинрад винаги се връщаше на тази мисъл в минутите, когато можеше да си позволи да забрави по-сериозните дела. Загадката го вълнуваше, караше го отново да си представя Бертели, като се почне от печалните очи и се свърши с големите плоски стъпала. В редките минути на спокоен размисъл Кинрад се опитваше, за кой ли път вече (отново безрезултатно), да разбере кой и какъв е Бертели.

Не изпускаше случай да го наблюдава и всеки път се изумяваше от умствената му посредственост — и то у учен, специалист. Наблюдението на Бертели така го бе погълнало, че дори и наум не му идваше да види дали и другите не са заети със същото, било по същите или сходни причини.

Когато Кинрад тръгна за столовата, Марсден дежуреше при уредите за управляване, а Вейл — в двигателния сектор. Останалите трима вече седяха в тясната столова. Той им кимна и седна на мястото си.

Големият светлокос Нилсен, инженер-атомист и по съвместителство ботаник, го измери със скептичен поглед и каза:

— Слънцето го няма.

— Знам.

— А трябваше вече да се появи.

Кинрад сви рамене.

— Но все още го няма — не мирияваше Нилсен.

— Знам.

— И това не ви ли вълнува?

— Не говорете глупости — Кинрад разкъса пакета с обета и изсипа съдържанието му в пластмасова чиния, разделена на отделения с преградки.

„Бам, бам, бам“ — гърмяха подът, таванът, стените.

— Така, значи според вас аз говоря глупости? — Нилсен се наведе напред и впери очи в него в злобно очакване.

— Да хапнем поне спокойно — предложи Арам, слабият, мургав, нервен космогеолог, който седеше до Нилсен. — И без това не ни е весело.

— Няма защо да ни залъгваш. Искам да зная... — пак почна Нилсен.

Той млъкна, защото Бертели промърмори „Извинете“ и се присегна под носа му за солницата, завинтена на другия край на масата. Когато я отвинти, за малко не легна целият върху масата със солницата в ръка, а после така се дръпна, че едва се удържа да не падне на пода. От изумление облещи очи, скочи, остави солницата, издърпа седалката на стола си по-напред, но когато сядаше, бутна солницата на пода. Бертели пламна от срам, вдигна я с такъв вид, сякаш не бе солница, а голям съд, посоли яденето си и за да остави солницата на мястото, отново целият легна върху масата. Най-сетне я завинти, но когато сядаше, не улучи седалката. Накрая се настани на стола, разгъна въображаема салфетка и огледа боязливо присъстващите с виновни очи.

Нилсен въздъхна дълбоко и попита:

— Сигурен ли си, че добре посоли яденето си?

Трудният въпрос обърка Бертели. Той сведе очи към чинията си и най-внимателно огледа съдържанието ѝ.

— Струва ми се, добре. Благодаря.

Нилсен престана да дъвче, вдигна очи и като срещна погледа на Кинрад, запита:

— Какво има в него, което няма у другите?

Захилвайки се до уши, Кинрад отвърна:

— И аз самият бих искал да знам. Отдавна се опитвам да разбера, но все безуспешно.

На лицето на Нилсен светна нещо като усмивка и той призна:

— И аз също.

Бертели ядеше мълчаливо и съсредоточено. Дъвчеше както винаги, вдигнал високо лакти, а ръката му неуверено търсеше устата, която просто не можеше да се улучи с лъжицата.

Марсден посочи с края на молива една точка на екрана и каза:

— Ето тази, според мен, е розова. Но може и да ми се струва.

Кинрад се наведе и впери очи в екрана.

— Прекалено малка е. За сега нищо не може да се каже. Почти колкото главичка на карфица.

— Значи, напразно съм се надявал.

— Може и да не е напразно. Може очите ви да са почувствителни към цветовете.

— Да попитаме нашия Сократ — предложи Марсден.

Бертели зараглежда едва забележимата точка, като ту се приближаваше до екрана, ту се отдалечаваше, отначало от едната, после от другата страна. Накрая я погледна с присвити очи.

— Навярно е нещо друго — съобщи той, зарадван от направеното откритие, — защото нашето Слънце е оранжевочервено.

— Цветът изглежда розов поради флуоресцентния слой на екрана — с раздражение обясни Марсден.

— Не знам — съкрушено призна Бертели.

— Ама че помощник имам!

— В случая може само да гадаем, твърде далеч е — каза Кинрад. — Само желание не е достатъчно, ще трябва да изчакаме, докато се приближи малко повече.

— До гуша ми дойде това чакане — с ненавист каза Марсден, гледайки към екрана.

— Но нали се връщаме у дома? — напомни Бертели.

— Знам. И това ще ме довърши.

— Не искате да се върнете? — с недоумение запита Бертели.

— Много искам. — Марсден с досада пхна молива в джоба си. — Мислех, че на обратния път ще е по-леко, просто защото се връщаме. Грешил съм. Жадувам за зелена трева, синьо небе и простор. Не мога повече да чакам.

— А аз мога — гордо каза Бертели. — Защото трябва. Ако не можех, щях да полудея.

— Нима? — Марсден огледа иронично Бертели и намръщеното му лице взе да се прояснява. На края се чу лек смях. — А колко време ви е нужно за това?

Продължавайки да се смее, той излезе от командната кабина и се отправи към столовата. Когато завиваше по коридора, зачу се силният му смях.

— Какво смешно има? — удивен запитва Бертели.

Кинрад откъсна поглед от екрана и внимателно го изглежда.

— Как става така, че всеки път, когато някой започне...

— Да, капитане?

— Не, нищо.

Корабът летеше напред, тресейки се: всичките му части и детайли стенеха.

Появи се Вейл — дежурството му бе свършило, отиваше в столовата. Беше нисък, широкоплещест, с дълги, силни ръце.

— Има ли нещо?

— Не сме уверени — Кинрад посочи точката, сияеща сред множеството подобни точки. — Марсден мисли, че е нашето Слънце. Може да е прав, а може и да не е.

— Не знаете? — запитва Вейл, като гледаше втренчено Кинрад, без да се обръща към екрана.

— Ще узнаем, когато му дойде времето. Още е рано.

— Нова песен запяхте, а?

— Какво искате да кажете? — рязко запитва Кинрад.

— Преди три дена ни казахте, че Слънцето може да се покаже всеки момент на екрана. Това ни повдигна духа — а ние имахме нужда. Не съм свикнал да хленча, но трябва да призная: и аз се нуждая от нещо подобно — той измери Кинрад със злобен поглед. — Колкото е по-обещаваща надеждата, толкова по-силно е разочарованието.

— А аз, например, не се разочаровам — рече Кинрад. — Три дена повече или по-малко е незначителна грешка, като се има пред вид, че връщането трае две години.

— Да, ако курсът е правилен. А аз не съм уверен.

— Тоест мислите, че не съм в състояние да дам правилните координати?

— Мисля само, че дори и най-способните могат да сгрешат — упорстваше Вейл. — Нима първите два кораба не се отправиха към прадедите?

— Не поради навигационни грешки — с дълбокомислен вид подхвърли Бертели.

Вейл го изгледа презрително.

— Та вие разбирате ли нещо от космическа навигация?

— Нищо — призна си Бертели с гримаса на човек, на когото са извадили зъб и кимна към Кинрад: — Но той разбра.

— Обратният маршрут беше изчислен от покойния капитан Съндерсън — каза Кинрад с пламнало лице. — Проверях изчисленията десетки пъти и Марслен също. Ако ви се вижда малко, проверете ги сам.

— Аз не съм навигатор — сърдито рече Вейл.

— Тогава си затворете устата и нека другите...

— Но аз не съм я отварял! — неочаквано се възмути Бертели.

— Какво не сте отваряли? — погледна го с недоумение Кинрад.

— Устата — обидено рече Бертели. — Не знам защо все с мен се заяждате. Всички се заяждат с мен.

— Грешите — каза Вейл. — Той...

— Ето, виждате ли, пак аз греша. Аз винаги греша. Никога, според вас, не съм прав.

Бертели въздъхна силно и, размърдвайки мудро огромните си крака, се потътри с мъченически вид към коридора.

Вейл го проследи с изумен поглед и каза:

— Изглежда страда от мания за преследване. И то човек, който се има за психолог.

Вейл се наведе към екрана и съсредоточено го заразглежда.

— Коя според Марсден е Слънцето?

— Ето тази — посочи Кинрад.

Вейл впери алчен поглед в светещата точица.

— Да се надяваме, че е прав — каза той и излезе.

На другия ден у Арам се прояви същият синдром, който погуби Вейгарт. Седеше си най-спокойно до Нилсен и побутваше яденето с вид на човек, който няма апетит. Изведнъж, без да каже нищо, и без да

промени израза на лицето си, скочи и хукна навън. Нилсен се опита да го задържи, но не успя. Арам изскочи като куршум в коридора и затича към люка. Нилсен хукна подире му, а след него и Кинрад. Бертели замря на мястото си с вилица в ръка, вперил безизразен поглед в отсрещната стена, наострил големите си уши, за да чува какво става в коридора.

Хванаха Арам в момента, когато с трескава бързина се опитваше да превърти винта на люка в обратната посока. Дори и да го въртеше правилно, едва ли щеше да успее да отвори люка. Слабото му лице бе преbledняло, задъхваше се от напрежение. Нилсен го обърна към себе си и го удари с юмрук в челюстта. Ударът бе по-силен, отколкото изглеждаше отстрани. Мъничкият и крехък Арам се олюля и, загубвайки съзнание, се свлече на пода. Нилсен потърка кокалчетата на пръстите си и, промърморвайки нещо под носа си, провери добре ли е завинтен винтът. После отнесоха Арам на леглото му. Нилсен остана да го пази, а Кинрад отиде за спринцовка. Арам трябваше да прекара следващите дванадесет часа в сън. Това бе единственото средство в такива случаи — изкуствено предизвиканият сън даваше възможност на възбудения мозък да почине и на опънатите нерви да се успокоят.

Когато се върнаха в столовата, Нилсен каза на Кинрад:

— Добре, че не бе взел пистолета.

Кинрад кимна мълчаливо. Знаеше какво има пред вид Нилсен. Когато Вейгард се опита да избяга от кораба с кислороден балон, отбраняваше се от тях с пистолет в ръка и не им позволи да се доближат. Не можеха да се хвърлят върху него, без да рискуват живота си, а не биваше и да проявяват жалост. Наложиха се да го застрелят, преди да бе станало късно. Вейгарт загина на двадесетия месец от старта им.

Не можеха да допуснат още някой да загине от екипажа. Петима все пак можеха да управляват кораба, да контролират движението му и да проведат кацането. Останеха ли четирима, щяха да бъдат обречени да се носят вечно сред звездите в огромния метален ковчег.

С този проблем бе свързан и един друг, който Кинрад все не знаеше как да реши правилно. Трябваше ли да държат изходния люк заключен и ключът да е единствено у капитана? И нямаше ли това да им струва скъпо в случай на внезапна повреда? В кое има повече риск

— в безумния опит от страна на някой от екипажа да избяга или да попречиш да се спасят всички?

По дяволите — нали сега летят към къщи, а когато пристигнат, ще предаде бордовия дневник с всичко описано най-подробно и нека там по-умните глави решат проблема. Това е тяхно задължение, а неговото е да обезпечи благополучното завръщане.

Кинрад спря погледа си на Нилсен. По мрачното изражение на лицето му разбра, че и той мисли за Вейгарт. Нилсен бе умен, с високо развит интелект, чувствителен — толкова повече шансове имаше да се побърка. И Кинрад почувствува, че ако Нилсен се втурне към люка, няма да забрави да вземе пистолета.

Дългото заточение в огромния метален цилиндър, в който нито за миг не спираше грохотът, можеха да издържат по-тъпите, по-дебелокожите такива, за които казват, че имат кравешки мозъци. Глупаците са по-търпеливи и издръжливи, ала ползата от тях е малка; умните са нужни, за да управляват кораба, но пък при тях шансовете да се побъркат, макар и временно, са по-големи. Какъв е изводът? Отговорът е: идеалният екипаж трябва да се състои от безнадеждни тъпаци с висок интелект — качества взаимно изключващи си. Изведнъж му мина през ума дали не се крие тук ключът за разгадаването на случая Бертели? Хората, които подбираха екипажа за кораба, бяха хитри и прозорливи. Не можа да повярва, че те са избрали такъв човек като Бертели, просто защото им е било все едно какво ще излезе. Изборът им е бил целенасочен и най-старателно обмислен — в това Кинрад не се съмняваше. Може би загубата на двата кораба ги бе убедила, че при съставянето на екипажа не бива да бъдат толкова строги. А може да са включили Бертели, за да видят как ще се държи един глупак при полета?

Ако предположението му е вярно, те все пак бяха постигнали нещо — но не особено много. Навярно Бертели последен ще изпадне в паника и ще хукне към люка. Но от гледна точка на технически познания нищо не можеше да се каже в негова полза. Той почти нищо не знаеше от това, което трябваше да знае един член на космически екипаж, а и това, което знаеше, го бе научил от другите. Виртуозно проваляше всяка работа, която му възлагаха. Нещо повече: огромните

несръчни лапи на Бертели представляваха истинска опасност, ако хванеха лостовете за управляване на кораба.

Вярно е, че го обичаха. В известен смисъл дори се ползваше с популярност. Свиреше на няколко инструмента, пееше, беше добър мимик, танцуваше като разглобен степ. Когато попремина раздразнението, което отначало предизвика у тях, той почна да им се струва забавен и достоен за съжаление; неловко им бе да чувствуват превъзходството си над него, защото трудно можеше да се намери човек, който да не го превъзхожда във всичко.

„Когато корабът се върне на Земята, ръководителите ще разберат, че е по-добре все пак в екипажа да няма глупаци без техническо образование — не съвсем уверено реши Кинрад. — Умните глави са искали да направят един експеримент, и от него нищо не излезе. Нищо не излезе...“ Колкото повече повтаряше фразата, толкова повече се стопяваше увереността му.

В столовата влезе Вейл.

— Мислех, че отдавна сте свършили.

— Свършихме — Нилсен стана, събра трохите и посочи на Вейл освободеното място. — Аз отивам при двигателите.

Вейл взе чиния, пакет с храна и седна; изгледа Кинрад и Нилсен и запита:

— Какво се е случило?

— Арам излезе от строя, в леглото е — отвърна Кинрад.

Лицето на Вейл остана безизразно. Той забодде рязко вилицата в чинията и каза:

— Слънцето би го изкарало от това състояние. На всички ни е нужно до видим час по-скоро Слънцето.

— На света има милиони слънца — рече Бертели.

Вейл опря лакти на масата и каза многозначително:

— Там е работата, я!

Погледът на Бертели изрази крайно объркване. Той почна нервно да мести чинията си и без да иска, изгърва вилицата. Продължавайки да гледа към Нилсен, напипа вилицата, взе я откъм зъбците, навря дръжката в чинията и я поднесе към устата си.

— А не е ли по-добре с другия край? — запита Вейл, като го наблюдаваше с интерес. — Той е по-остър.

Бертели загледа внимателно вилицата си, лицето му постепенно почна да придобива разсеяно-удивен израз. Разпери ръце по детски безпомощно и, като надари събеседниците си с обикновената си извиняваща се усмивка, с ловко движение на пръстите обърна вилицата и я хвана правилно.

Вейл не забеляза това движение, но Кинрад видя и за миг го объе странно необяснимо чувство, че Бертели допусна малка, съвсем малка грешка, на която можеха и да не обърнат внимание.

Кинрад бе в кабинета си, когато се чу по вътрешната уредба гласът на Марсден.

— Арам се посъвзе. Бузата му се е подула, но той самият е по-добре.

— Ще трябва да го държим под око. Кажете на Бертели да се навърта край него, така поне ще има някаква работа.

— Добре — Марслен помълча, после добави по-тихо: — Напоследък Вейл нещо се е вкиснал. Не сте ли забелязали?

— Според мен, нищо му няма. Понякога е нервен, но не повече от нас.

— Може би сте прав.

Гласът на Марсден прозвуча така, сякаш искаше да добави още нещо: но нищо повече не каза.

Кинрад довърши за този ден бележките в дневника, погледна се в огледалото и реши, че може да поотложи още бръсненето — малък разкош, който можеше да си позволи. Не обичаше тази процедура, а не му достигаше смелост да си пусне брада. Разни хора — разни разбирания. Облегна се във въртящото се кресло и се замисли — най-напред за планетата, която беше за тях всичко, после за хората, които изпратиха кораба в космоса, а след това за хората, които летяха в него. Шестимата, които първи достигнаха другата звезда, бяха преминали многостранна подготовка. Трима от тях (професионални космонавти) изучиха набързо, но обстойно по една област от науката, а другите трима (учени) се запознаха с атомната техника и космонавигацията. Всеки имаше по две специалности. Той помисли малко и изключи Бертели.

След завършване на подготовката им обясниха, че всеки ще знае само името, възрастта и специалността на другарите си. Никой не бива да разпитва другите или да се опитва дори с крайчето на окото да

надзърне в миналото им. Когато не познаваш живота на човека, казаха им, по-трудно може да се намери повод за ирационална вражда, заяждане и обиди. Хора с непопълнена биография имат по-малко причини за конфликти. Никой не биваше да изисква откровеност от другия.

Ето защо Кинрад не знаеше коя е причината, че Вейл е толкова раздражителен, а Марсден — по-нетърпелив от другите. Не разполагаше с никакви данни за миналото на другарите си, които биха му помогнали да разбере защо Нилсен потенциално е най-опасен, а Арам — най-неустойчив. И не можеше да изисква от Бертели да обясни присъствието си на кораба. До успешното приключване на мисията им биографията на всеки трябваше да остане забулена с плътна завеса, през която само от време на време можеше да съзре нещичко.

Мислите му бяха прекъснати от неочакваното появяване на Нилсен, Вейл и Марсден. Зад тях стояха Арам и Бертели.

— Хубава работа — промърмори Кинрад, — на пулта за управление никакъв човек!

— Включих автопилота — каза Марсден. — Нали сам казвахте, че той може да поддържа курса на кораба четири-пет часа.

— Вярно е — Кинрад изгледа лицата им. — Какво означава тая мрачна Депутация?

— Превалия четвъртият ден — рече Нилсен. — Скоро ще започне петият. А ние все още търсим Слънцето.

— И какво от това?

— Не съм убеден, че знаете накъде летим.

— А аз съм.

— Така ли е, или ни заблуждавате?

Кинрид се изправи.

— Добре, да допуснем, призная, че летим слепешката, тогава какво ще направите?

— Не е трудно да се отговори на този въпрос — каза Нилсен с тон на човек, чиито най-лоши опасения се потвърждават. — Когато умря Съндерсън, избрахме вас за капитан. Можем да отменим решението си и да изберем другиго.

— А после?

— Ще полетим към най-близката звезда и ще потърсим планетата, на която бихме могли да заживеем.

— Най-близката звезда е Слънцето.

— Да, ако се движим по правилния курс — рече Нилсен.

Кинрад извади от едно чекмедже на бюрото голям лист, навит на руло и го разгъна. Дебела черна крива линия пресичаше мрежата от дребни квадратчета, изпъстрена с кръстчета и точки.

— Ето го обратния курс — Той посочи няколко кръстчета и точки. — Като наблюдаваме непосредствено тези тела, всеки момент можем да кажем правилен ли е курсът ни. Има само едно нещо, което не знаем с абсолютна точност.

— И кое е то? — запита Вейл, като гледаше мрачно картата.

— Нашата скорост. Тя може да се изчисли само с точност плюс минус пет процента. Знам, че курсът е правилен, но не знам точно какво разстояние сме изминали. Ето защо очаквах да видим Слънцето преди четири дена, а него все още го няма. Предупреждавам ви, че това може да продължи и десет дена.

— Когато отлитахме от Земята, фотографирахме съзвездията — каза Нилсен, като натъртваше всяка дума. — Преди малко наложихме лентата върху екрана — картината не съвпада.

— Че как ще съвпадне? — в гласа на Кинрад прозвуча раздражение. — Ние не сме в същата точка. Непременно ще има периферно изместване.

— Макар да не сме получили истинска щурманска подготовка, все нещичко разбираме — озъби се Нилсен. — Вярно е, ще има изместване, но в случая то се разпространява от център, несъвпадащ с розовата точка, която според вас е Слънцето. Този център е приблизително нейде по средата между розовата точка и левия край на екрана. Интересно, какво ще кажете сега.

Кинрад въздъхна тежко и загледа картата.

— Както виждате, това е кривата. Полетът от Земята вървеше по сходна крива, само че извита в противоположна посока. Фотообектива в опашката е фокусиран по оста на кораба. Докато бяхме на няколко хиляди мили от Земята, той бе обърнат към Слънцето, но колкото повече се отдалечаваше корабът, толкова повече се отклоняваше оста му ст тази посока. Когато сме пресичали орбитата на Плутон, тя вече е сочала дявол знае накъде.

Гледайки картата, Нилсен се замисли, а после попита:

— Да допуснем, че ви вярвам — колко най-много ще трябва да чакаме още?

— Вече казах — десет дена.

— Половината срок почти измина. Ще почакаме да изтече и втората му половина.

— Благодаря! — с ирония рече Кинрад.

— Тогава или ще сме се убедили, че виждаме Слънцето, или ще изберем нов капитан и ще полетим към най-близката звезда.

— А кой ще стане капитан? Трябва да хвърляме жребий — предложи стоящият най-отзад Бертели. — Може и на мен да ми се усмихне щастието да поуправлявам кораба.

— Опази бог! — възкликна Марсден.

— Ще изберем този, който е най-добре подготвен — каза Нилсен.

— Но нали затова избрахме вече Кинрад — напомни Бертели.

— Възможно е. Но сега ще изберем някого другиго.

— Тогава настоявам да имате предвид и моята кандидатура. Един глупак може да провали всичко не по-зле от друг глупак.

— Видяла жабата, че подковават коня и тя си вдигнала крака — забеляза Нилсен, но в дъното на душата си чувствуваше, че Бертели някак незабелязано проваля всичките му усилия. — Например, когато вие си мърдате ушите, аз не се и опитвам дори да се меря с вас. — Той изгледа останалите. — Не е ли така?

Те кимнаха усмихнати.

Това не беше триумф на Нилсен, а на някого другиго.

Просто защото всички се усмихваха.

Вечерта Бертели устрои поредния пир. Поводът този път не беше както досега рожденият му ден. По някакъв начин той се бе изхитрил за четири години да отпразнува седем свои рождени дни и кой знае защо никой не сметна за нужно да го изобличи. По-добре е все пак да не се прекалява и този път Бертели обяви, че гуляят е по случай издигането на кандидатурата му за поста капитан и за да спечели разположението на избирателите си. Повод не по-лош от всеки друг.

Подредиха столовата, както правеха вече двадесетина пъти. Отвориха бутилка джин, наляха на всички по равно и го изпиха с мрачна съсредоточеност. Арам както винаги почна да свири с уста,

имитирайки пеенето на птици и получи обикновената порция аплодисменти. Марсден издекламира стилове за кафявите очи на малката просякиня. Нилсен така се разнежи, че изпя с дълбокия си и звучен бас няколко нови песни и бе възнаграден с ръкопляскания.

Наистина, нямаше го Вейгарт с неговите фокуси. В концерта не вземаха участие Докинз и Съндерсън, Но докато очакваха номера на премиера, малката група забрави за известно време отсъстващите.

Кой бе премиерът ли? Разбира се, Бертели! В това отношение той нямаше конкурент. И именно за това се бяха привързали към този смотан човек, и може би дори го бяха обикнали.

Почти цял час той им свири на обой и правеше такива неща с инструмента, каквито никой не бе повярвал, че е възможно. Накрая изобрази сблъскване на автомобили — тревожни звуци на клаксони, удар и яростна кавга на шофьори. Нилсен за малко не падна от стола от смях. После Бертели извади челюстите си, лицето му стана като гумено и започва някаква пантомима.

В края на осмия ден, когато налагаше една от лентите върху екрана, Марсден откри, че звездите от лентата съвпадат със звездите на екрана, нададе вик и всички дотичаха при него.

Розовата светеща точка, сега вече значително по-ярка, наистина беше Слънцето. Гледаха го и облизваха пресъхналите си от вълнение устни. Когато си затворен в бутллка, четирите години в звездните простори могат да ти се сторят четиридесет. Един след друг се отбиваха в кабината на Кинрад и ликувайки, прочитаха висящия на стената плакат:

„3 — ЩАСТЛИВО ЧИСЛО“

Новото напрежение, неприличащо никак на онова, което беше досега, нави на кълбо опънатите им и без това до краен предел нерви — прекалено дълго бяха чакали това, което скоро щеше да се случи.

Духът на екипажа се повдигна. Дрънченето и тръскането вече не им се струваха досадни — сега те всяваха надежда.

И най-сетне чуха едва доловимия глас на Земята. От ден на ден гласът укрепваше и ето, той вече гърмеше от високоговорителя, а от предния илюминатор се виждаше част от планетата.

— От мястото, където стоя, виждам океан лица, устремени към небето — говореше дикторът. — Над половин милион души са се събрали тук в този велик за човечеството час. Сега всеки момент може да чуете рева на първия космически кораб, завръщащ се от полета до друга звезда. Не намирам думи, за да предам...

Най-страшното бе веднага след приземяването. Оглушителна музика, гръм от приветствия, ръкувания, речи и позиране пред фоторепортьорите, кинохрониката, телевизионните обективи и пред безкрайно многото любителски кинокамери.

Най-после всичко свърши. Кинрад се сбогува с екипажа. Ръката му усети мощното мечешко стискане на Нилсен, лекото и сърдечно ръкостискане на Арам, плахото срамежливо докосване на Бертели.

Кинрад го погледна в печалните очи и каза:

— Е, сега те като вълци ще се нахвърлят върху всички данни, които събрахме за тях. Надявам се, завършихте книгата си?

— Каква книга?

— Е, мен трудно ще ме измамите — и той многозначително намигна. — Нали бяхте назначен на длъжността психолог?

Без да дочака отговора му, той взе бордовия дневник и се отправи към управлението.

Тук нищо не се бе изменило за тези четири години.

Бенкрофт седна на бюрото си и каза с виновна иронична усмивка:

— Пред теб е един шишко, който се радва, че са го повишили по служба и са му увеличили заплатата.

— Поздравявам те.

Кинрад остави на бюрото книгата и също седна.

— И едното и другото бих сменил с удоволствие срещу младост и приключения.

Бенкрофт хвърли пълен с жадно любопитство поглед на донесеното от Кинрад и продължи:

— Имам към теб маса въпроси, но знам, че отговорите са скрити нейде из тия страници, а ти сега навярно бързаш за в къщи.

— Ще дойдат да ме вземат с вертолет, ако се проврат през тази навалица във въздуха. Имам на разположение още двадесетина минути.

— Тогава ще се възползувам — и Бенкрофт го загледа изпитателно. — Какво можеш да кажеш за съдбата на първите два кораба?

— Претърсихме седем планети — нищо не открихме.

— Не са кацали, не са се разбивали?

— Не.

— Значи са продължили да летят?

— Очевидно.

— Защо, как мислиш?

Кинрад се поколеба, поле каза:

— Това е само мое предположение. Мисля, че са загубили няколко човека — нещастен случай, болест. А останалите са били твърде малко, за да управляват кораба. — Той помълча и добави: — И ние загубихме трима.

— Лошо — лицето на Бенкрофт помрачня. — Кои именно?

— Вейгарт, Докинз и Съндерсън. Вейгарт умря още на отиване. Не можа да види новото слънце. Ще прочетеш сам, там всичко съм описал — Кинрад кимна към книгата. — Другите двама загинаха на четвъртата планета, която не е пригодна за заселване.

— Защо?

— Под повърхността ѝ живеят големи лакоми същества. Сложат на почвата е дебел шест дюйма, а под него — пустота. Съндерсън отиде да види — и изведнъж пропадна в червената мокра паст с размери четири на десет фута, която веднага го погълна. Докинз се спусна да го спасява и пропадна в друга такава паст. — Като стисна сплетените си пръсти, той завърши: — Нищо не можехме да направим — нищо.

— Жалко, много жалко — Бенкрофт тъжно поклати глава. — А останалите планети?

— Другите четири също са непригодни. Две има като по поръчка.

— Това вече е нещо! — Бенкрофт погледна часовника на бюрото и заговори бързо: — Сега за кораба. Твоите доклади навярно са пълни

с критични бележки. Нищо не е съвършено, дори и най-доброто, което успяхме да създадем. Какъв е според теб главният му недостатък?

— Шумът. Подлудява. Трябва да се отстрани.

— Но не съвсем — възрази Бенкрофт. — Мъртвата тишина вселява ужас.

— Ако не съвсем, да се намали поне до едно поносимо ниво.

— На изпитателния стенд е вече нов тип двигател, по-безшумен. Прогрес — все пак минаха четири години. А какво ще кажеш за екипажа?

— По-добър не сме имали.

— И ние така мислим. Този път взехме каймака на човечеството. Всеки от вас няма равен в своята област.

— И Бертели?

— Знаех, че ще ме запиташ за него — Бенкрофт се усмихна някак особено. — Искаш ли да ти кажа?

— Не мога да настоявам, но естествено бих искал да знам защо сте включили баласт в екипажа.

Бенкрофт престана да се усмихва.

— Загубихме два кораба. Единият може да е загинал случайно. Двата — не. Трудно е да повярваме, че сблъскване с метеорит или някакво друго събитие от този род с вероятност от порядъка едно на милион е могло да се случи два пъти подред.

— И аз не вярвам.

— Цяла година проучвахме този проблем — продължи Бенкрофт — и всеки път стигахме до един и същи извод: причината не е в кораба, а в хората. И веднъж чисто случайно се натъкнахме на пътя, който ни доведе до решаването на проблема. Седяхме тук и навярно за стотен път си блъскахме главите над проклетия въпрос. Неочаквано часовникът — ето този — спря. Уитейкър от научноизследователската станция по космическа медицина го нави, тръсна го и той тръгна. И тогава Уитейкър се досети коя е причината.

Бенкрофт взе часовника, отвинти задния капак и посочи на Кинрад механизма.

— Какво виждаш?

— Зъбни колелца и винтчета.

— И друго нищо ли?

— Чифт пружинки.

— Уверен ли си, че е всичко?

— Във всеки случай всичко, което е важно — твърдо отвърна Кинрад.

— И ти правиш същата грешка — рече Бенкрофт, — каквато правехме и ние, когато съставяхме екипажа на първите два кораба. Създавахме огромни метателни часовници, в които зъбните колелца, пружинките и винтчетата бяха хора. Зъбни колелца и пружинки от плът и кръв, подбрани толкова старателно, както се подбират частите на този извънредно точен хронометър. Но часовникът спираше. Тогава прозряхме това, за което внезапно се бе досетил Уитейкър.

— Какво беше?

— Малко смазка — усмихвайки се, каза Бенкрофт.

— Смазка? — удивен запита Кинрад, като се изправи.

— Пропускът ни е напълно понятен. Ние, хората на техниката, живеещи в епохата на техниката, сме склонни да мислим, че сме цялото човечество. Но това съвсем не е така. Възможно е да представляваме по-голямата му част, но то не се изчерпва с нас. Цивилизацията би била истински ад, ако имаше само хора, натискащи бутоните на компютерите. Получихме урок, от който някои от нас особено се нуждаеха.

— Има нещо такова — призна Кинрад.

— Пред нас стоеше и друг проблем — продължи Бенкрофт. — Какво може да служи за смазка на хората-зъбни колелца и хората-пружинки? Отговорът е: пак хора. Кой хора изпълняват ролята на смазка?

— И тогава ли изкопахте Бертели?

— Да. Семейството му е служило за смазка на двадесет поколения. Той е световна знаменитост и е носител на велики традиции.

— Никога не съм чувал за него. Под чуждо име ли бе включен в екипажа?

— Под своето собствено.

— Каква знаменитост ще е, като никой от нас не го познава? Да не би да са му направили пластична операция?

— Никаква операция не бе нужна — Бенкрофт стана, отиде до шкафа, отвори го, порови малко, извади оттам някаква снимка и я подаде на Кинрад. — Той просто се изми.

Кинрад взе снимката и впери очи в бялото като тебешир лице. Разглеждаше калпака, нахлупен върху удължения фалшив череп, огромните боядисани вежди, извити във вечно изумление, нарисуваните червени кръгове около печалните очи, гротескния нос във формата на луковица, малиновочервените устни, ширнали се от ухо до ухо, пищната дантелена яка около врата.

— Коко!

— Двадесетият Коко, ощастливил с появяването си този свят — потвърди Бенкрофт.

Погледът на Кинрад отново се върна на снимката.

— Може ли да я взема?

Когато излезе от управлението, Кинрад видя, че предметът на мислите му тича към едно реактивно такси. Бертели подскачаше като разглобен, като вдигаше високо големите си тежки обувки, проточил напред дългата си шия, а лицето му бе уморено, печално.

Много пъти Кинрад долавяше в позите на Бертели нещо смътно познато. Сега, когато знаеше вече всичко, разбра, че вижда класическо тичане на цирков клоун, търсец нещо из арената.

Бертели настигна колата, усмихна се безсмислено, хвърли вътре чантата си и влезе сам. Таксито потегли, като изхвърли две струи газ от реактивните си двигатели под корпуса.

Кинрад стоеше и гледаше с невиждащи очи подире му, вирнал глава към небето. А мислено виждаше целия свят, виждаше го като на гигантска сцена, на която всеки мъж, жена и дете играе прекрасна и необходима за всички роля.

И довеждайки до абсурд ненавистта, себелюбието и враждата, над актьорите царствува, свързвайки ги с връзките на смеха, клоунът.

Ако на Кинрад се наложеше пак да избира екипаж за космически кораб, той не би могъл да избере по-добър психолог от Бертели.

[1] Аудиофобия — страх от шум, клаустрофобия — страх от затворено пространство. ↑

Издание:

сп. „Космос“, 1974 г. бр. 1 и 2

Превод със съкращения: Цвета Пеева

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.